Lähtökohtana kansalaisaloitteen käsittely: Ansiotasoindeksin palauttaminen eläkkeisiin

- **1. Eduskuntakäsittelyssä** hylkäysperustelut:
  - Hyöty suurituloisille
  - Huoli tulevien sukupolvien eläkkeistä
  - Huoli pienituloisten eläkkeistä
    - Huoli ei ole muuttunut teoiksi tai edes aikomuksiksi
    - -> päinvastoin
- **1 Hallituksen ja eduskunnan käytännön teot**
  - Jäädyttivät tämän vuoden kansaneläkkeet vuoden 2018 tasolle
  - Euroopan neuvoston mukaan eivät noudata peruskirjassa turvattuja sosiaalisia oikeuksia mm. köyhyysrajan osalta
    - Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitean viimeisin maaraportti.
  - Ei aikomustakaan ryhtyä toimenpiteisiin asian korjaamiseksi

Vaatimukset uudelle eduskunnalle
2. Pieni- ja keskituloisten eläkeläisten olojen kohentaminen

- Pieniä työeläkkeitä korotetaan yli köyhyysrajan ja korotusvaatimus kohdistetaan ensi sijassa työeläkevakuutuksiin ja työeläkelakeihin
- Työeläkelain 98 § muuttamista siten, että ansiotasoindeksi palautetaan alun perin käytetyksi eläkeindeksi. Väliaikaisesti toteutetaan Senioriliikkeen kansalaisaloite puoliväli-indeksistä.

2. Media aktivoidaan pieni- ja keskituloisten eläkeläisten vaatimuksille

- Asian esille tuomiselle menestymisen mahdollisuudet uusien eduskuntavaalien alla, -> vaaliteema.
- Eläkeläiset aktivoidaan kannattamaan ehdokkaita, jotka sitoutuvat ajamaan eduskunnassa vaatimuksiamme.
- Monien puolueiden kannattajissa on paljon henkilöitä, jotka kannattavat pienituloisten eläkeläisten elinehtojen parantamista

Selkeä tavoite nykyisiin eläkkeisiin: Sosiaalisesti oikeudenmukainen työeläke

1. Tasokorotus nykyisiin pieniin ja keskisuuriin eläkkeisiin
   - Eläkkeen vähimmäismäärä yli köyhyysrajan (1 200 €)
   - Korotus alle 1800 € työeläkkeisiin
   - Mitään nykyistä eläkettä ei pienennetä
2. Laskenta esimerkki
   - Eläke = 1200 € + 1/3 * nykyinen työeläke
   - ≈miesten keskimääräinen eläke v. 2017

3. Esimerkkejä eläkkeiden tasokorotuslaskelmista (v. 2020)

Takuueläke

NYKYINEN ELÄKE					
Enintään tätä eläkettä saavien osuus	6 %	40 %	45 %	50 %	77 %
	Kela	Kela+TEL	Kela+TEL	Kela+TEL	TEL (>1229)
Työeläke	**0 €**	**1 200 €**	**1 229 €**	**1 400 €**	**1 800 €**
Kansaneläke	**785 €**	**15 €**	**0 €**	**0 €**	**0 €**
Kokonaiseläke	**785 €**	**1 215 €**	**1 229 €**	**1 400 €**	**1 800 €**
PIENTEN ELÄKKEIDEN TASOKOROTUS					
1200 € +1/3*TYÖELÄKE					
Kokonaiseläkkeen lisäys	**415 €**	**385 €**	**381 €**	**267 €**	**0 €**
Kokonaiseläke	**1 200 €**	**1 600 €**	**1 610 €**	**1 667 €**	**1 800 €**
Vakiomäärä	**1 200 €**	**1 200 €**	**1 200 €**	**1 200 €**	**1 200 €**
Tulosidonnainen osa	**0 €**	**400 €**	**410 €**	**467 €**	**600 €**

3. Eläkkeensaajien lukumäärä tuloluokittain v. 2017

Mukana työ- ja kansaneläkkeet ja eläkkeensaajat

Tuloluokka	Eläkeläisiä	Osuus-%	Kumulat.
Alle 1 200	625 300	40 %	40 %
1 200 - 1 600	333 200	21 %	61 %
1 600 - 2000	245 500	16 %	77 %
2 000 - 2 500	177 000	11 %	88 %
2 500 - 3 000	87 500	6 %	93 %
3 000 - 3500	43 000	3 %	96 %
3 500 - 5 000	43 700	3 %	99 %
5 000 -	15 900	1 %	100 %
	1 571 100		

Lähde: Eläketurvakeskus, Uusin tilastotieto:http://tilastot.etk.fi/?lang=3

Oikeus sosiaaliturvaan (Perustuslaki19 §)

Lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella.

Muutokset eläkelakeihin toteuttamaan perustuslain 19 § vaatimuksia käytännössä

On luotava yksinkertainen eläkejärjestelmä, joka turvaa kaikille perustoimeentulon ja kohtuullisen elintason säilymisen eläkkeelle siirtymisen jälkeen loppuiän ajaksi ihmisen.

3. Työeläkkeensaajat ja työeläkkeet v. 2017
Ikä, sukupuoli, keskieläke ja lukumäärä,

	Eläke €/KK		Lukumäärä	
IKÄ	Miehet	Naiset	Miehet	Naiset
Alle 55 v	1 091	894	24 056	24 044
55 - 59	1 312	930	22 537	20 776
60 - 64	1 621	1 256	88 463	88 278
65 - 69	1 947	1 445	170 695	182 966
70 - 74	2 050	1 412	141 272	159 972
75 - 79	1 921	1 237	89 422	113 775
80 - 84	1 739	1 055	58 596	86 407
85 - 89	1 550	881	32 312	61 042
90 -	1 407	709	12 208	33 950
		1 410 772	639 561	771210

Lähde: Eläketurvakeskus, Uusin tilastotieto:
http://tilastot.etk.fi/?lang=3

Yhdenvertaisuus (Perustuslaki 6 §)

- Ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä.
- Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, ….., tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella

Tarvitaan muutokset eläkelakeihin toteuttamaan perustuslain 6 § vaatimukset käytännössä.

ETELÄ-ESPOON ELÄKELÄISET
Vaatii perustuslakiin vedoten, että pieniä työeläkkeitä korotetaan yli köyhyysrajan, koska

1. Eläkkeet ovat pienentyneet jyrkästi iän lisääntyessä ja
2. Naisten eläke on vain n. 2/3 miesten eläkkeestä

Ehdotuksen vaikutukset nykyisiin eläkemenoihin

- Laskelma nykyisin eläkkeellä olevien eläkemenojen lisäyksestä
  1. Eläkeläisten määrä tuloluokittain v. 2017
  2. Eläketuloluokkien keskimääräinen eläkemeno
     - Lasketaan eläkemenojen erotus (ehdotus-nykyinen) tuloluokittain
  3. Lasketaan näistä kokonaiseläkemenon lisäys
  4. Laskelmista jätetään eläkemenojen vähennykset pois, koska mitkään eläkkeet eivät laske
- Arvio eläkemenon lisäyksestä 1. toimeenpanovuonna **4,6 Miljardia**
  - Siirtymäkauden eläkeläisten määrä vähenee vuosittain n. 70 000 henkilöä
  - Lasketaan
  - -> työeläkemenolisäys vähenee vuosittain noin **1,3 Miljardia €**.
  - Vrt. työeläkerahastojen nettotuotto 13,9 Mrd €, lisäys vuonna 2017 **2,5 Mrd €**.

Selkeä tavoite tuleviin eläkkeisiin: Sosiaalisesti oikeudenmukainen työeläke

1. Minimieläke on sama kuin perustulo
   - Kaikki eläkeläiset ovat ansainneet perustulon
2. Tulosidonnainen osa
   - Määritetään kertymä-% niin, että eläkettä riittää kaikille
   - Palkkakerroin ansiotasoindeksin mukaisesti
   - Eläkepalkka = palkkakertoimella eläketapahtumavuodelle korjatut ansiot
3. Laskenta esimerkki
   - Kertymä-% puolet nykyisestä (1,50 %)
   - Ansaittu eläke = 1200 € + 0,75 %* Kertymävuodet*Palkka

Selkeä tavoite tuleviin työeläkkeisiin: Kaikki eläkeläiset ovat ansainneet perustulon

1. Pienituloiset työntekijät
2. Pitkään työttömänä olleet
3. Varhain työkyvyttömäksi joutuneet
4. Pienituloiset pakkoyrittäjät

Tulosidonnainen osa turvaa kohtuullisen elintason säilymisen

1. Nykyiseen verrattuna ansaitut eläkkeet nousevat keskituloon saakka
2. Suurituloisten ansaitut eläkkeet ovat pienemmät kuin nykyisellä laskentaperusteella lasketut.
3. Suurituloiset eivät joudu elämään sosiaalituen varassa

3. Esimerkkejä eläkejärjestelmän muutosvaikutuksista (v. 2020)

Eläkkeen karttumisvuosia	**44**						
Eläkkeen perusteena oleva palkka	**0 €**	**500 €**	**1 000 €**	**1 500 €**	**3 000 €**	**4 000 €**	**8 000 €**
NYKYINEN ELÄKEJÄRJESTELMÄ						Vuosikarttuma	**1,50 %**
Enintään ym. palkkaa saavien osuus	6 %	17 %	24 %	32 %	40 %	90 %	97 %
Tulojen muutos %		**57 %**	**-5 %**	**-26 %**	**-34 %**	**-34 %**	**-34 %**
Tulojen muutos = eläke - palkka	**785 €**	**285 €**	**-52 €**	**-389 €**	**-1 020 €**	**-1 360 €**	**-2 720 €**
Kokonaiseläke	**785 €**	**785 €**	**948 €**	**1 111 €**	**1 980 €**	**2 640 €**	**5 280 €**
Takuueläke 785 € → KELA	785 €	455 €	288 €	121 €	0 €	0 €	0 €
Tulosidonnainen osa 66 %	**0 €**	**330 €**	**660 €**	**990 €**	**1 980 €**	**2 640 €**	**5 280 €**
EHDOTETTAVA ELÄKEJÄRJESTELMÄ						Vuosikarttuma	**0,75 %**
Tulojen muutos %		**173 %**	**53 %**	**13 %**	**-27 %**	**-37 %**	**-52 %**
Tulojen muutos = eläke - palkka	**1 200 €**	**865 €**	**530 €**	**195 €**	**-810 €**	**-1 480 €**	**-4 160 €**
Kokonaiseläke	**1 200 €**	**1 365 €**	**1 530 €**	**1 695 €**	**2 190 €**	**2 520 €**	**3 840 €**
Vakiomäärä	1 200 €	1 200 €	1 200 €	1 200 €	1 200 €	1 200 €	1 200 €
Tulosidonnainen osa 33 %	**0 €**	**165 €**	**330 €**	**495 €**	**990 €**	**1 320 €**	**2 640 €**
KOKONAISELÄKKEIDEN EROTOS	**415 €**	**910 €**	**582 €**	**584 €**	**210 €**	**-120 €**	**-1 440 €**

3. Vaikutukset tulevien eläkeläisten eläkemenoihin

- Laskelma tulevien eläkeläisten eläkemenojen lisäyksestä
  1. Tulevien eläkeläisten määrä tuloluokittain v. 2020 arv. 60-68 v ikäluokista
  2. Vuonna 2020 eläkkeelle jäävien määräksi arvioidaan 80 000.
  3. Palkkatuloluokkien jakautuma sama kuin 60-68 v. palkkajakautuma v. 2017
     - Vakiomäärä: 1 200 €/kk
     - Tulosidonnainen osa: eläkekertymä 0,75 %/v kertymäaika 44 v.
  4. Lasketaan eläkemenojen erotus (ehdotus-nykyinen) tuloluokittain
  5. Lasketaan näistä kokonaiseläkemenon lisäys
  6. Laskelmista otetaan huomioon suurituloisten eläkemenovähennykset (eläkkeet laskevat heidän osaltaan nykyiseen laskentamalliin verrattuna)
- Eläkemenon lisäys noin **0,17 Miljardia € / vuosi**.
  - Vrt. työeläkerahastojen lisäys vuonna 2017 **2,5 Miljardia €**.

3. Työeläkkeiden rahoittaminen vuonna 2017

Kuvio 1.

Työeläkemaksut ja maksetut työeläkkeet vuonna 2017 sekä eläkevarat 31.12.2017, miljardia euroa.

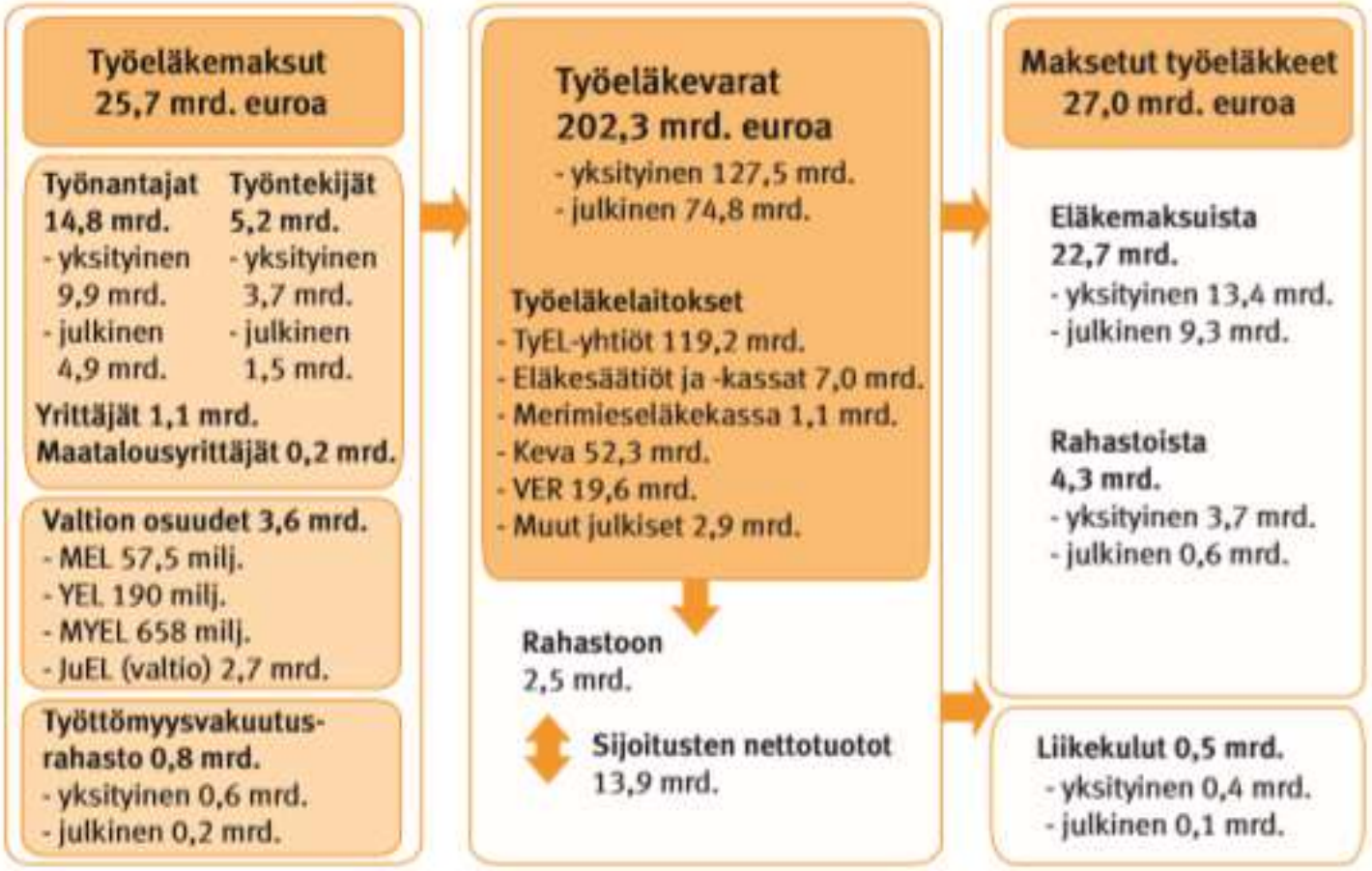

Lähde: Eläketurvakeskus, Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2017

3. ELÄKEUUDISTUKSEN RAHOITTAMINEN

1. Ylisuuria eläkerahastoja puretaan
2. Eläkemaksutuloja lisätään
   - Palkkatuloja lisää– eläkemaksujen korotus parantaa työllisyyttä
   - Pienyrittäjien eläkemaksujen edellytyksiä parannetaan – pakkoyrittäjyys kielletään lailla, joissa määritetään sanktiot
   - Myös pääomatuloista vähintään palkansaajien osuutta vastaava eläkemaksu (n. 7 % tuloista)
3. Liikekuluja pienennetään
   - Eläkejärjestelmää yksinkertaistamalla
   - Vrt. nykyinen tilanne lukuisat eläkelaitokset
4. Asiakashyvitykset lopetetaan
   - lisää eläkemaksutuloja 0,5-0,8 %

3. ELÄKEUUDISTUKSEN RAHOITUKSEN PERUSTA

1. Rahoituksen riittävyyden ennustejakso 10 v.
2. Eläkerahastot turvaamaan eläkkeet 10 v. eteenpäin
3. Eläkemaksut ja niiden joustomahdollisuudet
4. Eläkkeet ja niiden joustomahdollisuudet suurissa eläkkeissä

3. ELÄKEMAKSUJEN LISÄYSMAHDOLLISUUDET

1. Palkkatulot
   - Minimipalkkojen ja työehtosopimusten noudattamisen valvonta
   - Kilpailuttamisessa tarkistettava, että edellä olevia noudatetaan
   - Työllisyyttä parannetaan, tämä uudistus sinänsä parantaa työllisyyttä
   - Työikäisten ihmisten syrjäyttäminen työelämästä poistetaan
2. Pienyrittäjien taloudellisen aseman parantaminen
   - Yrittäjät pystyvät maksamaan itselleen parempaa palkkaa ja eläkettä
3. Pääomatuloista palkansaajien osuutta vastaava vähimmäiseläkemaksu (n. 7 % bruttotuloista)
   - Eläketulojen verotusta kiristetty työntekijöiden TEL-maksun verran
   - Tapahtui tulonsiirto palkansaajilta työnantajille -> pääomatulon saajille
   - Pääomatuloista pitäisi samalla perusteella periä lisäveroa tai eläkemaksua
   - Eläke pääomatuloista samoin perustein kuin palkkatuloista
   - Huom! pääomatulonsaajat saavat nykyisin kansaneläkkeen samoin perustein kuin henkilöt, joilla ei ole työtuloja lainkaan

3. ELÄKERAHASTOT

1. Rahoituksen riittävyyden ennustejakso määritetään
   - Ajanjakson pituus arvioidaan yhteiskunnan kehityksen realistinen ennustettavuus
   - Laskentaperusteiden korjauksen vaatima aika
   - Rahastojen ennustushetken joustovara
   - Eläkeläisten keski-ikä ja ikäjakautuma ennustushetkellä
2. Eläkerahastojen riittävyys ennustusjaksolle arvioidaan vuosittain
   - Määritellään kriteerit etukäteen korjausliikkeiden tekemiseksi
   - Peruskriteerit, joista ei tingitä huonoinakaan aikoina
     1. Minimieläke on ylittää kunkin hetkisen köyhyysrajan
     2. Vakiomääräiselle eläkkeen osalle ansiotasoindeksin mukainen korotus
   - Tekijät, joita säätelemällä eläkemenot ja tulot pidetään tasapainossa
     1. Eläkemaksujen muutokset
     2. Rahastojen muutokset
     3. Eläkkeen tulosidonnaisen osan muutokset
3. Rahoituksen muutokset uudistuksen alkuvaiheessa
   - Nykyiset eläkekerahastot sallivat isoja muutoksia

Kuvio 1. Työeläkemaksut ja maksettavat työeläkkeet vuonna 2020 sekä eläkevarat 31.12.2020, mrd. euroa.

Oletuksena, että uudet lait tulisivat voimaan 1.1.2020 ja kansaneläkemenot v. 2017 tasoa.

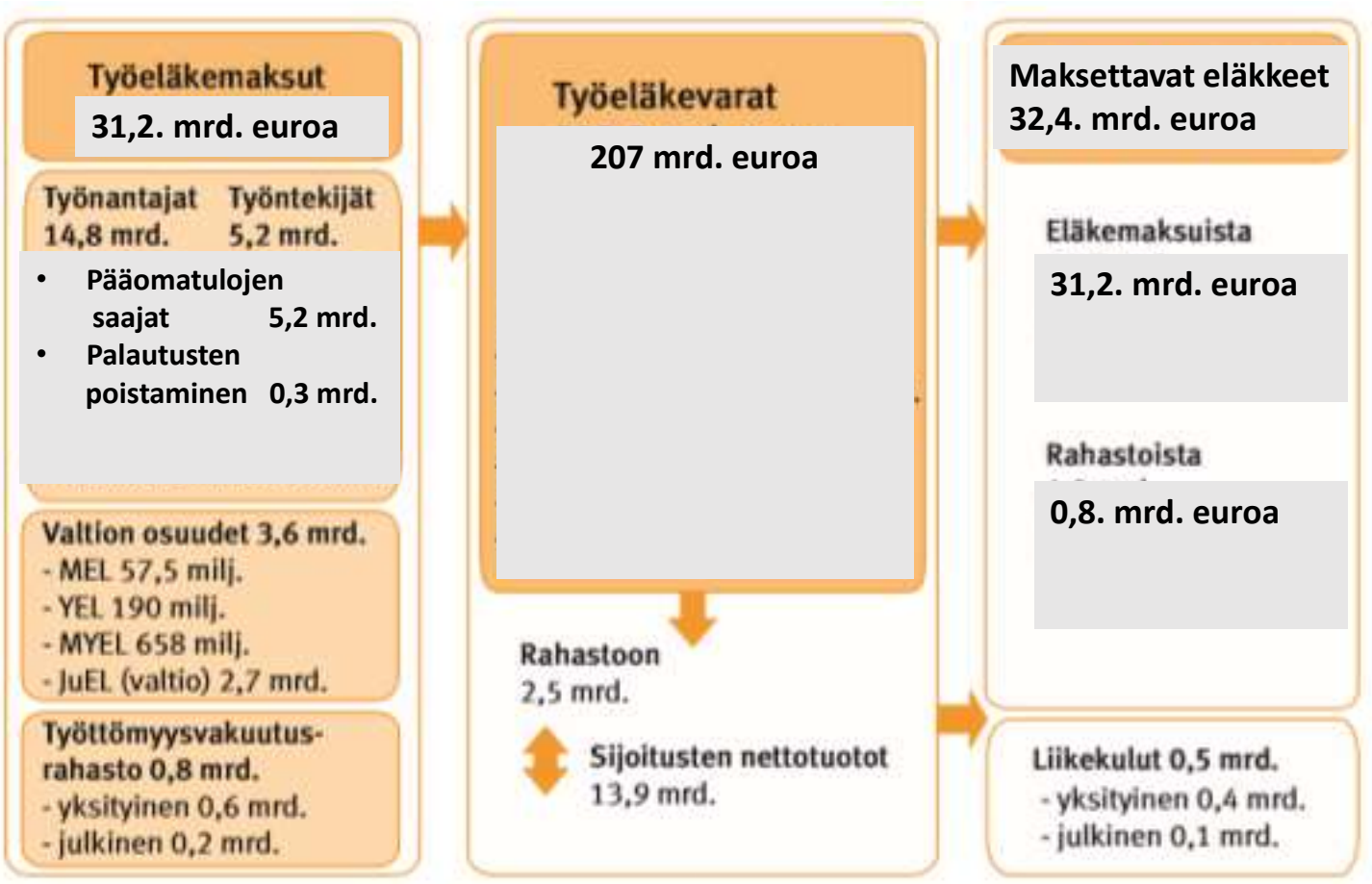

3. Esimerkki Työeläkkeiden rahoittaminen vuonna 2020

Tämän esimerkin mukaan rahastojen arvot eivät pienenisi, joten suurempiinkin eläkkeisiin olisi varaa periaatteella

1. **Vakiomääräinen osa**
2. **Tulosidonnainen osa**
3. **Koskee myös pääomatuloja**

Lähde: Eläketurvakeskus, Työeläkkeiden rahoitus vuonna 2017

Vaatimusten lisäperusteluita

1. Pienituloisten elinikä 10 v. pienempi kuin suurituloisten ja siitä seuraa, että
   - Pienituloiset saavat eläkkeinä vähemmän suhteessa maksamiinsa eläkemaksuihin kuin suurituloiset
2. Pienien eläkkeiden korottaminen poistaa köyhyyttä
3. Lisää merkittävästi tasa-arvoa, elinaikaodote-erot kapenevat
4. Vähennetään pienituloisten eläkeläisten sosiaaliavustusbyrokratiaa
5. Saadaan positiivinen kierre yhteiskunnan kehitykseen-tulevaisuus nähdään suuressa pienituloisten joukossa positiivisempana

Vaatimusten lisäperusteluita

6. Muut hyödyt

- Eläkerahastoissa piilee kurssitappioiden riski, siksi eläkerahastoja ei tulee pienentää nykyisestä
- Valtion ja kuntien talous paranee, koska erilaiset toimeentulotuet vähenevät
- Työllisyys paranee, koska pieni- ja keskituloisten eläkeläisten ostovoiman paraneminen kohdistuu enemmän kotimaahan
- Eläkerahastojen sijoitukset kohdistuvat suurelta osin ulkomaille
- Edellisestä seuraa myös eläkemaksujen kasvu, mikä pienentää rahastointitarvetta.

HUOMIONARVOISIA NÄKÖKULMIA

- Vaatimukset sisältävät vain porkkanoita
  Nykyisten suurimpienkaan eläkkeiden alentamista ei esitetä

- Lisää optimismia tulevaisuuteen laajoissa kansalaispiireissä
- Pienituloisten omanarvontunne kohentuu

- Vaatimukset lisäävät eri ikäisten ihmisten sekä ja naisten ja miesten tasa-arvoisuutta

- Aloite pienentää valtion ja kuntien menoja ja byrokratiaa
  - Toimeentulotukien tarve pienenee
  - Tällöin myös kansaneläkkeiden korotusten rahoittaminen helpottuu

ELÄKEUUDISTUS JA PERUSTUSLAKI (YK:n ihmisoikeuksien julistus)

- Ehdotettu eläkelain muutos toteuttaa nykyistä paremmin perustuslain
  - 6 § Yhdenvertaisuus lain edessä
  - 19 § Oikeus sosiaaliturvaan
- YK:n ihmisoikeuksien julistuksen
  - 3 artikla
    - Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen
  - 25 artikla
    - Jokaisella on oikeus elintasoon, joka on riittävä turvaamaan hänen ja hänen perheensä terveyden ja hyvinvoinnin
- Suomen perustuslakia tulkittaessa maksussa olevat työeläkkeet määritellään omaisuudeksi, jonka tasoon ei voida puuttua poliittisilla, taloudellisilla tai hallinnollisisilla päätöksillä. Muutokset voivat kohdistua vain tulevaisuudessa maksettaviin työeläkkeisiin.
- Suurten eläkkeet voivat olla nykylaskentatapaan verrattuna pienempiä. Vrt. edellinen kohta omaisuuden suojasta.

13. Lopuksi

Äänestämme eduskuntaan kansanedustajat, jotka toteuttavat esittämämme vaatimukset eläketurvan parantamiseksi

yhdistämällä nykyisten ja tulevien (=nykyisten palkansaajien ja yrittäjien) eläkeläisten voimat.